

SYLVE

HÅVARD GIMSE, PIANO

.....
Works by Tveitt, Sæverud and
Mørk Karlsen

The Composers

By Nils Bjerkestrand

GEIRR TVEITT (1908-1981) had roots in the folk culture of Hardanger, but early on he became interested in the development of new European music. He is often described as a “thoroughly Norwegian European”. Tveitt was receptive to both French and German musical influences, and succeeded in merging characteristics of both these musical cultures into his own style. This gives his mature works an intriguing mixture of German polyphony, impressionistic sound treatments, primitivism as it appears in, for example, Bartók’s barbarism, and his own “Norse tonal vocabulary”. Modality, which is the foundation of the Norwegian folk music tradition, is so pervasive in his music and musical viewpoint that he gave the musical modes new names inspired by Old Norse: Dorian became *rir*, Phrygian *sum*, Lydian *fum*, and Mixolydian *tyr*.

Until now *Morild* has existed only as a recording from French radio as performed by the composer himself. The recording presented here is based on a reconstruction of the previously available recording, and has been created mainly by Chris Jensen and Wolfgang Plagge. The work was inspired by a boat trip during which Tveitt was captivated

by the play of sunlight on the wake of the boat and by the monotonous, pulsating beat of the boat’s engine.

Arvesylv will be familiar to some listeners. It was a predecessor of *Velkomne med Æra*. The first 20 measures are identical, while the remainder diverges: *Arvesylv* is shorter than the well-known version of the folk tune, and has a different ending.

HARALD SÆVERUD (1897-1992) found his primary source of inspiration in nature. His connection with the landscape was so powerful that he felt that the national music academy should be located in Bergen because of the city’s fresh air and delightful scenery. He was nothing less than a true nature mystic. His compositional choices were often determined by his experiences in nature and other intense impressions. All the same, his work was anchored in classical craftsmanship, which he managed to transform into a distinctive tonal vocabulary. The works presented here illustrate the duality of his music: the inspiration he derived from folk culture in general and folk music in particular, and his own style, which is recognisable after only a few measures. The folk idiom permeates his tonal vocabulary to the extent that even works which are not based on folk music take on a folk-like atmosphere, not

unlike the works of Béla Bartók.

Slåtter og Stev fra “Siljustøl” is a good example of how Sæverud’s style was influenced by folk music. His own “folk melodies” are featured throughout. The title indicates that the work was inspired by original folk melodies, yet Sæverud’s own style is clearly evident. His artistic choices give the folk material a new dimension.

Two of Sæverud’s most well-known works are *Rondo Amoroso* and *Kjempeviseslåtten*. The first was dedicated to his mother, and embodies the composer’s warm and mild sides, while the second has an entirely different character. It consists of a musical diatribe against the German occupiers during World War II, and is dedicated to “the resistance fighters, both great and small”. These two works are also interesting with regard to the structural elements Sæverud made use of. The form of *Rondo Amoroso* is indicated in the title, and consists of one idea which is repeated with variations. In *Kjempeviseslåtten*, on the other hand, the same theme is repeated constantly, but with increasing intensity and force – a modern version of Grieg’s *In the Hall of the Mountain King*.

KJELL MØRK KARLSEN (b. 1947) has used folk melodies in many of his works. *Fra folketone*

til tolvtone is highly original in making use of an imperceptible transition from folk music adaptations, with a “modern” modal quality, to twelve-tone music. Despite the clear contrast between the diatonic character of the folk music’s melody and the more chromatic character of the twelve-tone movements, the cycle achieves coherence through the choice of sound material which suits a variety of stylistic idioms. He does not use Schönberg’s twelve-tone technique per se, but rather takes a free approach to the twelve tones of the half-tone scale. Nonetheless, there are examples of the thematic method in the use of inversion and retrograde. The composer demonstrates here, as he does elsewhere, that he masters a number of techniques. He uses ostinato, parallel chords, polyphony, improvisational elements, pedal points, cluster structures, etc. Movement 21 is titled “B.A.C.H.”, and these notes serve as the theme of the movement. It could appear that the various interval combinations that can be derived from these notes inspired the composer’s themes in several of the other movements. However, all these “techniques” serve as means of promoting the expressive idiom, as it is precisely this which evokes the message of the individual movements as they

range from the slow and unobtrusive to the masterful and unrestrained.

Some of the movements were performed on various occasions before Håvard Gimse, to whom the work is dedicated, gave the work its world premiere in its entirety at the Oslo Chamber Music Festival at Oscarshall Castle in 2009.

Komponistene

By Nils Bjerkestrand

GEIRR TVEITT hadde sin rot i folkekulturen i Hardanger, men ble tidlig interessert i den nye musikkens utvikling på kontinentet. Han blir ofte kalt en ”rotnorsk europeer”. Tveitt var åpen for både fransk og tysk musikk og maktet å smelte særtrekk fra disse to musikk-kulturene sammen med en sitt eget uttrykk. Dette gir i hans modne verker en fascinerende blanding av tysk polyfoni, impresjonistisk klangbehandling, primitivismen slik den fremkommer bl.a. i Bartóks barbarisme, - og hans eget ”norrønne tonespråk”. Modaliteten, som er basis i norsk folkemusikktradisjon, er så gjennomsyret i hans musikk og musikksyn, at han ga kirketoneartene nye gammelnorske navn; dorisk blir til rir, frygisk til sum, lydisk til fum og mixolydisk til tyr!

Morild har til nå bare eksistert i et opptak fra fransk radio med komponisten som utøver. Foreliggende innspilling er basert på en rekonstruksjon av dette opptaket hovedsakelig gjort av Chris Jensen og Wolfgang Plagge. Verket er inspirert av en båttur der Tveitt lot seg fascinere av sollyset i båtens kjølvann og motorenens monotone pulsslag.

Arvesylv vil mange dra kjensel på. Verket er en forløper for Velkomne med Æra. De første 20 taktene er identiske, men resten er forskjellig: Arvesølv, foruten å være kortere, har en annen avslutning enn den kjente versjonen av folketonen.

HARALD SÆVERUDS inspirasjonskilde var fremfor alt naturen, den var så sterk at han i sin tid hevdet at musikhøgskolen burde ligge i Bergen pga. vestlandsnaturen og den friske luften! Han var intet mindre enn en svoren naturmystiker. Det var naturopplevelsene og andre sterke inntrykk som ofte bestemte kompositoriske valg. Ankerfestet lå likevel i det klassiske håndverket, noe han maktet å omforme til et særegent tonespråk. De verkene som presenteres her gir et godt bilde på tosidigheten i hans musikk; inspirasjonen fra folkekulturen generelt og folkemusikken spesielt, og hans egen musikk som er

gjenkjennbar etter få takter. Folkemusikken gjennomsyrer tonespråket i den grad at verker som ikke baserer seg på den, likevel får en eim av den, ikke ulikt Béla Bartók.

Slåtter og Stev fra "Siljustøl" er et godt eksempel på hvordan Sæveruds stil er påvirket av folkemusikken. Alle disse satsene er hans egne "folkemelodier". Tittelen signaliserer at disse satsene er skapt på inspirasjon fra originale slåtter og stev. Likevel merker vi den sæverudske klo, der hans egne kunstneriske valg gir en ny dimensjon til det folkelige.

To av Sæveruds mest kjente verk er Rondo amoroso og Kjempeviseslåtten. Den første er tilegnet hans mor og er et godt eksempel på komponistens varme og milde uttrykksmåte, mens den andre har et motsatt uttrykk og er et musikalsk edsutsagn mot tyskerne skrevet "Til Heimefrontens store og små kjempere!". Disse to verkene er interessante også med henblikk på hvilke formmessige valg komponistens gjør. I Rondo amoroso ligger formen angitt i tittelen, en idé gjentas med variasjoner i mellom, mens Kjempeviseslåtten har en form der det samme motivet gjentas i stigende intensitet og styrke, - en moderne utgave av Griegs Dovregubbens hall.

I **KJELL MØRK KARLSENS** verkliste finnes mange verker der folketoner er benyttet. Fra folketone til tolvtone skiller seg ut med sin originalitet ved at overgangen fra folketonebearbeidelser, med et "moderne" modalt preg, til tolvtonesatser skjer umerkelig. På tross av tydelige kontraster mellom det diatoniske i folketonenes melodiske karakter og de mer kromatiske i tolvtonesatsene, gis syklusen et enhetlig preg ved et valgt klanglig materiale som kler ulike stiluttrykk. Det er ikke tolvtoneteknikken fra Schönberg han benytter, men en fri behandling av halvtoneskalaens tolv toner, - likevel finnes eksempler på tematikk i omvending og kreps. Komponisten viser her, som mange andre verk, at han behersker mange teknikker. Her finnes ostinater, parallelakkordikk, polyfoni, improvisatorisk pregede innslag, orgelpunkter, klangflatestrukturer o.a. Sats nr. 21 har tittelen B.A.C.H. der også disse notenavnene danner "temaet". Det kan synes som om de ulike intervalliske konstellasjoner disse notene kan avføde, kan ha inspirert komponisten til motiver i mange av de andre satsene. Men alle disse "teknikkene" står i uttrykkets tjeneste der nettopp dette fremmaner de enkelte satsenes budskap gjennom alt fra det langsomme lavmælte til

det virtuose utadvendte.

Enkelte av satsene har vært fremført ved ulike anledninger før Håvard Gimse, som verket er tilegnet, uroppførte verket i sin helhet ved Oslo Kammermusikkfestival i Oscarshall Slott i 2009.

Geirr Tveitt (1906-1981)

1. Family Silver	2:56
Arvesylv	
2. Bioluminescence.....	5:09
Morild	

Harald Søverud (1897-1992)

- From "Tunes and Dances from Siljustøl"
Fra "Slåtter og stev fra Siljustøl"
3. Fuchsia	1:43
Kristi Blodsdråper opus 21/1	
4. Valzer d'ucelli.....	2:15
Småfuglvals opus 18/2	
5. High Seat Lay	1:29
Høgsetestev opus 25/1	
6. Ninnarella	2:15
Bånlåt opus 21/3	
7. Kristin's Waltz.....	1:52
Venevil opus 18/5	
8. Thor the Hammerer.....	1:33
Hamar-Tor slåtten opus 24/5	
9. Rondo Amoroso	3:50
Rondo Amoroso opus 14/7	
10. Ballad of Revolt.....	3:40
Kjempeviseslåtten opus 22/5	

Kjell Mørk Karlsen (b.1947)

- From Folk Music to Twelve-tone
Technique, 24 Minipreludes for Piano
Solo, op. 133
- Fra Folketone til tolvtone: 24
minipreludier for piano solo, op. 133

11. Cradle Song I from Gudbrandsdalen.....	1:02
Bånsull I fra Gudbrandsdalen	
12. Cradle Song II from Gudbrandsdalen.....	0:53
Bånsull II fra Gudbrandsdalen	
13. Mood	0:35
Stemning	
14. Canon	0:18
Kanon	

15. Invention	0:37
Invensjon	
16. Improvisation	0:49
Improvisasjon	
17. Simple Nocturne.....	2:03
Enkel nocturne	
18. Norwegian Zither.....	1:08
Langeleik	
19. Toccata on a Hymn Tune	0:36
Toccata over en salmetone	
20. Phantasia	1:43
Fantasi	
21. Polyphonic Springleik	0:34
Polyfon springleik	
22. Modern Cow Call.....	1:16
Moderne kulokk	
23. Wood Nymph's Call from Gudbrandsdalen.....	1:59
Huldrelokk fra Gudbrandsdalen	
24. Twelve-tone Dialogue	0:35
Tolvtonedialog	
25. Lullaby with Twelve Tones.....	0:44
Vuggesang med 12 toner	
26. Twelve-tone Waltz.....	0:43
Tolvtonevals	
27. Sound Etude I	0:32
Klangstudie I	
28. Dissonance	0:25
Dissonans	
29. Preludio ostinato	0:49
30. Sound Etude II	1:37
Klangstudie II	
31. B.A.C.H.	1:30
32. Etude Fragment.....	1:08
Etydefragment	
33. Sound Etude III	1:08
Klangstudie III	
34. Epilogue	1:58
Epilog	

Håvard Gimse, piano

Recorded at Lindemannsalen, NMH, Oslo

Piano tuners: Dag Vene (Tracks 1-2) and
Thron Irby.

Recorded by: Geir Inge Lotsberg, November
2012 (Tracks 1-2) and December 2009
(Tracks 11-34).

Ove Berg, Nordic Sound, February 2005
(Tracks 3-10).

Editing: Geir Inge Lotsberg

Design: Erik Johan Worsøe Eriksen/Skin
Designstudio

Liner notes: Nils E. Bjerkestrand
English translation: Shari Gerber Nilsen

Supported by Fond for utøvende kunstnere
(Fund for Performing Artists)

www.fabra.no

FBRCD-10